

UDK 821.163.4.09Kulenović S.

Izvorni naučni rad

Edim ŠATOR (Mostar)

Univerzitet Džemal Bijedić u Mostaru

edim.sator@unmo.ba

ELIPSA U POEZIJI SKENDERA KULENOVIĆA

U radu se razmatra elipsa u poetskom stvaralaštvu Skendera Kulenovića. Pokazuje se način na koji se pjesnik koristio ovom figurom od svojih prvih stihova u *Ocvalim primulama*, pa sve do posljednjih soneta objavljenih van zbirki. U radu se ukazuje na ekspresivnost i konstantnost ove figure te se nastoji utvrditi njena funkcija u poeziji ovog pjesnika.

Ključne riječi: *elipsa, pjesnička elipsa, ekspresivnost, Skender Kulenović, poezija*

Poezija Skendera Kulenovića zbog svog specifičnog i interesantnog jezika predstavlja izazov za one koji se bave proučavanjem jezika i stila. Kulenović gradi svoje stihove različitim stilskim postupcima koji se javljaju u skoro svim njegovim pjesničkim ostvarenjima. Jedan od interesantnijih stilističkih postupaka koji možemo zabilježiti u skoro svakom sonetu, pjesmi i poemi jeste i upotreba elipsa.

U svim definicijama elipse navodi se da je to figura kod koje se izostavlja određeni dio iskaza. Elipsa je, prema Katnić-Bakaršić, figura koja je karakteristična za kolokvijalni diskurs. U takvim primjerima se izostavljaju redundantni elementi i takva elipsa nije figurativna. „Figurativno je, dakle stilogeno, svako izostavljanje dijela iskaza koji je sa stanovišta sintaksičke i semantičke informacije bitan (i nije redundantan)“.¹

Elipsa u književnom tekstu podrazumijeva čitaočev angažman da bi se dokučili, odnosno odgonetnuli izostavljeni elementi. „U književnosti elipsom se postiže osobito zgusnutost i snaga u izražavanju stanovitih misaonih stavova...“²

U poeziji Skendera Kulenovića ova figura se javlja relativno često. U *Ocvalim primulama* elipsa se može uočiti u skoro svim sonetima, a elidiraju se različiti rečenični članovi zavisno od potrebe stiha. Tako smo zabilježili

¹ M. Katnić-Bakaršić, *Stilistika*, Naučna i univerzitetska knjiga, Sarajevo, 2001, str. 122–123.

² M. Solar, *Teorija književnosti*, XVI, prerađeno i dopunjeno izdanje, Školska knjiga, Zagreb, 1994, str. 82.

eliziju odredbe mjesta kada se ona veže uz dva predikata, ili izostavljanje modalnog glagola da bi se izbjegavalo ponavljanja i remećenje ritma soneta:

U njedrima vrije sok, struji svježina (*Ocvale primule I 79*)³

Željele bi grlit prste bijelih tkanja,
strast nečijih dlana ćutjeti na cvatu. (*Ocvale primule II 80*)

Jasno je da u navedenim primjerima pjesnik pribjegava elipsi da bi uspostavio pravilan ritam soneta i da bi izbjegavao ponavljanje. Za ovakve primjere ne možemo reći da doprinose ekspresivnosti stihova.

I u poemama pronalazimo primjere ovakve elipse gdje se najčešće elidiraju pomoćni glagoli u složenim glagolskim oblicima ili drugi rečenični članovi da bi se izbjegla ponavljanja:

četiri očnjaka–
ostale zube prerasla,
ko u kurjaka!... (*Stojanka majka Knežopoljka 91*)

otjerali vamiliju i kum-Ilije,
i sve redom vamilije!... (*Stojanka majka Knežopoljka 92*)

Nit joj bje softa, nit kadija! (*Na pravi put sam ti, majko, izišo 103*)

Bjeh joj sunce u četiri duvara.
Hašiš tupim moždanima. (*Na pravi put sam ti, majko, izišo 105*)

Ona je svijeća očinja od kolijevke do motike,
kuća pròstranā
pod suncem što je djedovi djeci skućiše,
zazubica i grobnica zelenom skakavcu,
zazubica i grobnica trblavom jazavcu,
hajka vrištava. (*Ševa 124*)

Najekspresivnije elipse u poemama se javljaju u onim stihovima u kojima je došlo da elidiranja glagola, pa dobijamo bezglagolske rečenice. Glagol je tu prisutan u dubinskoj strukturi, ali poziciju elidiranog člana može popuniti

³ Svi primjeri u radu su navedeni prema: Skender Kulenović, *Pjesme * Ogledi*, Preporod, Sarajevo, 2006.

jedan od glagola u nizu. Što je elidirani član teže predodredljiv, to su stihovi stilogeniji. Ovakvu elipsu pojedini autori nazivaju pjesničkom elipsom.⁴ Zabilježili smo primjere u svim poemama:

nit ije
nit pije,
već petama krvavim
Kozarom, Prosarom
po lješevima čepa crvavim
ne bi li kojeg od vas poznala (Stojanka majka Knežopoljka 90)

na lijevoj miški mladež – mrka kupina! (Stojanka majka Knežopoljka 90)

Mati moja:
Stabiljka krhka u saksiji.
Pod strehom pitoma kumrija.
Vijek u četiri duvara.
Čelo na zemlji pred svojim Allahom velikim i milosnim.
Derviš s tespihom u tekiji. (Na pravi put sam ti, majko, izišo 101)

ja joj se rodih: sin ko san! (Na pravi put sam ti, majko, izišo 104)

čujte prhut – rásprh perja:
ovog sunca, prvog sunca u godini,
sva ću prsnut
u iverja! (Ševa 113)

A poslije ručka,
iz lule priča starčeva, priča hajdučka,
iz prve bune: (Ševa 123)

U prvom primjeru iz poeme *Stojanka...* prilikom čitanja se stihovi mogu dopuniti bilo kojim iz niza glagola kao što su: *hoda, traži, luta, puže*, itd. Međutim, navođenje bilo kojeg od ovih glagola bi umanjilo dramatičnost i zgusnutost slike koja je elipsom postignuta. I u drugom primjeru iz ove poeme je pjesnik mogao navesti glagol *stoji, jeste, nalazi se*, itd, ali to bi u potpunosti uništilo sliku koja je statična, upravo zahvaljujući elipsi, i u kojoj se javlja

⁴ Vidi: M. Kovačević, *Stilistika i gramatika stilskih figura*, 3. dopunjeno i izmijenjeno izdanje, Kantakuzin, Kragujevac, 2000, str. 210–211.

sjećanje majke na izgubljenog sina poput slike iz nekog albuma. Dok čitamo stihove, pauza, osim interpunkcijskim znakom, nameće se i jezičkim sredstvima, prvenstveno elipsom.

Poema *Na pravi put...* počinje strofom koja je obezglagoljena i u kojoj imamo statičan opis majke, a koja je slika i paradigma položaja žene u patrijarhalnom društvu. U ovakvoj strukturi bi glagoli razbili statičku sliku, pa nam se pažnja ne bi zadržavala na svakom stihu koji je ujedno i dramatična slika sudbine žene. „Tu je data istorija ne samo jedne majke, tu je data istorija jednog naroda; tačnije, jednog dijela tog naroda. To je istorija naše muslimanske žene.“⁵

I drugi primjer iz ove poeme ukazuje na elipsu jer u drugom dijelu stiha je izostavljen glagol, odnosno predikat. Na taj način, uz igru pjesničkim homofonima sin-san ova dva pojma se izjednačavaju pa u stihu djeluju skoro poput sinonima. I ovdje je, baš kao u primjeru iz poeme *Stojanka...* pauza navedena i interpunkcijskim znakom, ali i eliptičnim načinom govorenja.

Za prvi primjer iz poeme *Ševa* najbolje je citirati Vešovića koji o stihovima *ovog sunca, prvog sunca u godini* kaže sljedeće: „Radi se o elipsi (riječ je o početku proljeća, o prvom sunčanom danu u godini) u čijoj dubini slutimo nešto narodsko (kao recimo u obrtu ‘ostati do sunca’, to jest do zore), ali narod nikad neće baš ovako reći, pjesnik je, slušajući signale koje emituje pučki jezik, napravio mali eksperiment dajući suncu vremensko značenje, pretvarajući imenicu u prilog za vrijeme: prsnut ću ovog sunca. Prsnut će ‘u iverja’ i, ako mislite da je ovom stavljanju zbirne imenice u množinu, da je ovoj **množini množine** kumovala prisila rime, bićete u pravu pod uslovom da niste smetnuli s uma da je rima jedan od važnih saradnika ovog pjesnika. Ukratko: jezik je savršeno modelovan po mjeri punoće koja samo što nije prsnula, to jest po mjeri najvišeg smisla kojim je ševu ispunilo sunce.“⁶

I u drugom primjeru je izostavljen predikat, pa čitalac sam može izabrati jedan od glagola koji bi mogli popuniti tu poziciju: *poteče, poče, krenu*, itd.

Od ostalih primjera valja spomenuti da do elizije dolazi i onda kada se stihovi ostvaraju u djelomičnim paralelizmima. U takvim slučajevima se glagol javlja samo u prvom ili pretposljednem stihu, a u ostalim stihovima se elidira. Na taj način se jedan predikat veže za sve stihove:

⁵ A. Peco: „Nad Kulenovićevom poemom posvećenoj majci“, u A. Peco: *Izabrana djela, knj. VI: Jezik književnog teksta, Bibliografija*, Bosansko filološko društvo, Sarajevo, 2007, str. 284.

⁶ M. Vešović: *Predgovor...*, u: Skender Kulenović: *Pjesme * Ogledi*, Preporod, Sarajevo, 2006, str. 24.

Po kosi osjeti rosu meleća,
na uhu crni šapat šejtana,
u srcu prelest sarajā džennetskih
i stravu vatara džehennemskih,
pred očima čengel strašnog Azraila (*Na pravi put sam ti, majko, izišo* 101)

majko:
griva vihorna među prstima,
mirisna proha u nozdrvi,
uzvijeren jastreb u oku,
sloboda, u žili mlijeko majčino,
ko krv udari
u glavu moju, u glavu druga Jovana, (*Na pravi put sam ti, majko, izišo* 109)

Skoro redovno uz vokativ, a to posebno dolazi do izražaja u poemama *Stojanka...* i *Ševa*, se javlja elipsa i prvenstveno se elidiraju glagoli:

joj, tri goda u mom vijeku,
tri prvine u mom mlijeku,
tri saća teška, (*Stojanka majka Knežopoljka* 89)

O kolono, moja vojsko!
O sunčane pijanice pod krilima mojim!
O zemljini ljubavnici pod pazuhom mojim! (*Ševa* 113)

I u stihovima kada se nabraja šta jeste, a šta nije ševa, Kulenović poseže za elipsom, čime se uspostavlja specifičan ritam, a uz to u sljedećem primjeru u stihovima bilježimo i gradaciju:

Nisam, nisam ovē sjetvē:
cik modrine,
rosna zvijezda rascvrktana
iznad ralā,
kap sunčane grušaline,
grumen zemlje
što se u hljeb rumen mrvi, –
sva sam, sva sam ove sjetve:
vrûćā rana,
lelek žāla,
jed zeleni,
prsak krvi! (*Ševa* 114)

U stihovima gdje se ritam usporava i gdje pjesničke slike doživljavamo kao da je u pitanju slikarsko platno, bilježimo izrazito uspjelu elipsu:

Ruka u ruci,
oko u oku s prvom djevojkom.
Ravno odlamanje zemlje pod plugom,
mokar brus niz kosu i oči niz njivu,
znojno zalijeganje pod jasen. (Ševa 124)

Žežen gutljaj rakije iz ploske, iz svatovske,
pucaj puške svatovske drugu podjesen. (Ševa 124)

Ovakvi stihovi su karakteristični u najvećem broju upravo za poemu *Ševa*. Iz navedenih primjera vidimo da je Kulenović u poemama nerijetko posezao za elipsom iz različitih razloga i da je najčešće u pitanju elidiranje glagola čime je ritam poema na momente usporen. I u ciklusu *Pisme Jove Stanivuka* bilježimo uspjele elipse u skoro svim pjesmama. Možda su najuspjelije elipse u ovom ciklusu one u kojima je došlo do elizije glagola, pa smo, u suštini, dobili bezglagolske rečenice:

zidine bez krova
i u njima mjesto ljudi – zova. (Pismo o crnom snu 145)

Idem u rasap: ruke mi ludo bježe iz ramena.
Pa glava od tijela. I kosa od tjemena.
Kuk od kuka. I golijen iz koljena. (Pismo o crnom snu 149)

Tolka voda – nigdje vodenice,
ili pralje, ili žedne fučije.
Sve im ovdje drukčije.
Niska rasta svijet. (Pismo preko mora 203)

U svim primjerima bilježimo bezglagolske rečenice kojima je postignuta i statičnost slike, i usporen ritam, a ponekad (kao u drugom primjeru) i izuzetna dramatičnost. Najveći broj ovakvih primjera smo zabilježili u pjesmi *Pismo o crnom snu*. Kroz cijelu pjesmu atmosfera je napeta i pomalo dramatična, a tome doprinose i ovakvi obezglagoljeni stihovi, a nekad i cijele strofe. Ponekad eliptičan način govorenja podrazumijeva izostavljanje punoznačnog glagola u složenom predikatu. Takvi primjeri su rijetki, ali ipak smo ih zabilježili:

ne pitaj smije li Jovo, može li: (*Pismo o crnim košuljama* 185)

U pjesmi *Pismo o crnim košuljama* pronalazimo niz stihova u kojima također dolazi do izostavljanja glagola, ali u većini ovih primjera u pitanju je imenski predikat u kojem je izostavljen pomoćni glagol. To su najčešće stihovi u kojima se daje opis. Takvi su sljedeći primjeri:

Onaj u sredini: u stasu, bor zelen,
u prsima jelen,
u očima: žar-angir na ječam,
a ni mlad ni sredovječan.

Drugi: zdepac glavat i krivonog.

(...)

A šinjeli – krila žune zelene,
a cokule – na zubate zumbalice,
sur-šeširi i pravo i naero,
a svakom,
o šarena vjero,
za šeširskom trakom
od šarene ptice krešalice
kočoperno pero.

(*Pismo o crnim košuljama* 186)

Ovakve primjere smo zabilježili i u nekim drugim pjesmama, ali mnogo rjeđe, a ponekad u takvim stihovima se javlja i pokazna riječca:

A sada, Cujo, sretna ti žetva ta! (*Pismo po leptirici* 159)

Svunoć borba, pa sad vojska odmara (*Pismo po leptirici* 160)

evo mi pisamca od znanice puštenice
i u njemu od kovilja pupoljak
i pram od pletenice.

(*Pismo izdajici* 165)

Kulenović je zahvaljujući elipsi ispjevao i neke od najuspjelijih stihova u ovom ciklusu:

Ni poda mnom zemlje, ni nada mnom neba (*Pismo o crnom snu* 149)

vi momčine moje rumene,
bijela želja –
crna postelja.

(*Pismo preko mora* 200)

Ciklus pjesama *Pisma Jove Stanivuka* tek na momente otkrivaju onog pravog Kulenovića kojeg smo upoznali u poemama i u kasnijim sonetima, a umjetnički kvalitet i doseg ove poezije nije na tragu kasnijih pjesnikovih soneta. Nažalost, očigledan je ogroman upliv ideologije koja je neuspjelo utkata u cijeli ciklus.

Nakon ratne poezije, Kulenović se dugo nije javljao sa svojim stihovima, a onda je u šest godina objavio dvije zbirke sa ukupno četrdeset soneta, a nakon toga još dva van zbirke kao i ciklus od pet soneta pod nazivom *Baruh-Benediktus de Spinoza brusač*. U skoro svim sonetima se kao relativno čest stilski postupak pojavljuje elipsa. Najveći je broj primjera u kojima dolazi do elidiranja glagola, odnosno predikata ili dijela predikata. Tako se ritam soneta usporava, slika dobija na svojoj statičnosti, a od čitaoca traži napor pri konstrukciji značenja. Takvih primjera ima u svim sonetima. Ovdje navodimo samo nainteresantnije:

I najprije srećna pomrčina tmula, (Noturno 211)
 Kućno poštansko sanduče, i ista te ista dilema.
 (...)

 Trenuci otrežnjenja kad saznam da nema me više, (Pisma 212)
 Sat pa rat, trbuh-trka, u nosu nam duša, (Kod Don Kihota 235)

Ovdje su u pitanju i tzv. pjesničke elipse, jer na mjestu izostavljenog glagola može doći jedan iz niza glagola sa sličnim značenjem. Tako, npr.: u prvom primjeru može se uvrstiti glagol, *postojati*, *biti*, *ukazati se*, itd. Bilo koji od tih glagola bi mogao funkcionisati u zadatom kontekstu. Posebno je interesantan i uspio posljednji primjer gdje su elidirani u potpunosti glagoli, a uspostavljena je haotična i isparcelisana slika koja u potpunosti odgovara završetku stiha: *u nosu nam duša*.

U sonetima smo, iako ne u mnogo primjera, zabilježili i poseban tip elipse – silepsu. Silepsa je „sintaktička stilska figura koja ‘postaje, kad bi se jedna rieč imala u dvie izreke (ili više) uzastopce u različenom obliku kazati, pa se kaže samo jedan oblik, a iz onoga jednoga popunjuje se i drugi’“ (Zima 1988: 187). Riječ je dakle o figuri kod koje se elidiraju leksički istovrsne, ali oblički neistovrsne sastavnice.⁷

U sljedećim stihovima, osim silepse, javlja se i elidiranje glagola *biti* (kao jedan od mogućih glagola) iz drugog dijela prvog stiha:

⁷ Ivo Pranjković, „Stilske figure i gramatika“. Dostupno na: www.hrvatskiplus.org. Pristupljeno: 21.04.2015.

U jalovu buljićeš plavet, u rosi mrtva ševa,
i ja, strašilo isto, u istu strnjiku riječi (Rusa pjesma 209)

Mogli bismo izdvojiti kao pravilo činjenicu da u Kulenovićevoj poeziji uz vokativ skoro obavezno dolazi elidiranje glagola. Tako je i u ovim sonetima, iako ne bilježimo mnogo primjera:

Vilo zelenca jezerskog pod sklopom mi trepavica (Rusa pjesma 209)

Eliptični način govorenja se javlja i u onim stihovima u kojima se javlja pokazna riječca. „Takvi izrazi u običnom govoru često podrazumijevaju izostavljanje glagola, a u poeziji je to stilski emotivno obojeno unutar konteksta.“⁸ Takvi su sljedeći primjeri:

vrhom im džbunje rudi: gle, maline bradavica (***) 215)
gle anđeo ravnoteže nad sadanjim masivom. (Iza bezzidog zida 241)

gle! Zar postoji? karanfil, divlji, sitan!
Nebesniji u travi no bor u nebu titan! (Zatečeni 252)

Gle mojih stihova – stubovi betona,
gle, dug ili kratak – kraj mu vasiona,
(Pjesma od dva ruba 253)

Iako se elipsom najčešće u poeziji ovog pjesnika izostavlja glagol, odnosno predikat ili dio predikata, ponekad se izostavljaju i drugi rečenični članovi. O tome govori najbolje i sljedeći primjer:

Nebo – ogromnosti oko. Tu protegnut sam i spasen. (Čuda 216)

„‘Protegnut’, na Zemlji, koja je elipsom izostavljena kako bi svojim duhom, svojim bićem mogao biti ‘protegnut’ na sve oko sebe i zato ‘spasen’ u punom poistovjećenju s prirodom.“⁹

Ponekad stihove Kulenović gradi na opoziciji jesam-nisam (kao što je to bio slučaj i u poemi *Ševa*) kao što je to u sljedećem primjeru u kojima je elidiran glagol pa se opozicija nameće iz konteksta:

⁸ M. Šator, *Jezik i stil Maka Dizdara*, Slovo Gorčina, Stolac, 2013, str. 277–278.

⁹ M. Vešović, „Predgovor“, u: Skender Kulenović, *Pjesme * Ogledi*, Preporod, Sarajevo, 2006, str. 8.

žica nekog grla – ni slavuj ni ćuk. (Priča 234)

Pri analizi poema i ciklusa *Pisma Jove Stanivuka* mogli smo primijetiti da Kulenović skoro redovno prilikom opisa slika slaže stihove u kojima izbjegava upotrebu glagola, odnosno pribjegava elipsi. Takve primjere bilježimo i u sonetima, pa je pjesnička slika statična i doživljavamo je poput slikarskog platna:

Šuma, more, svjetlost, kameni kućerak,
sve zgaslo u vidu – sve sad ovaj miris (Zatečeni 252)

Al, zna i da bude suncu izdik lala.
Zvonki dragulj žudnje pod brusom slavuja.
I pčela žednica nektara i bruja.
I duga, spojница nebesa i tala.

Lađa puna sveg, u glad i prnje luke.
Kroz nebroke smrtno prebrodnica skela.
Za grbe nepravdi pravedna libela.
Poklič bune časne što uzvitla puke. (Baruh-Benediktus de Spinoza brusač III 261)

Posebno je interesantan drugi primjer iz trećeg soneta iz ciklusa *Baruh-Benediktus de Spinoza brusač*. U pitanju su prva dva katrena trećeg soneta. Kada ih analiziramo, ne može nam promaći činjenica da su u osam stihova upotrijebljena samo tri glagola. Ovdje je pribjegnuto elipsi jer bi se kroz skoro svih osam stihova trebao ponavljati isti predikat što bi promijenilo ritam, ali i opteretilo sonet nepotrebnim ponavljanjima.

Samo smo u jednom sonetu zabilježili i nominalnu rečenicu, koje su, rekli bismo, više specifične za prozno stvaralaštvo. Ovakve rečenice Ćorac ubraja u monoreme. „Monoreme su eliptične rečenice koje nastaju spontanom reakcijom lica na određene događaje. One su uvijek eksplozivni izrazi osjećanja koja mogu imati raznovrsne smjerove i značenja: straha, iznenađenja, bola, radosti, humora, žalosti itd.“¹⁰ Navedena definicija upravo odgovara primjeru iz Kulenovićevog soneta *Pratnja*:

Ona! Da malo te otpratim (i pitam se: čemu?)
Drvored osnižen. Ugledamo davni cvijet bagremâ (Pratnja 247)

¹⁰ M. Ćorac: *Stilistika srpskohrvatskog književnog jezika*, Naučna knjiga, Beograd, 1974, str. 125.

Kada se pogledaju svi analizirani primjeri koji su navedeni u radu iz poezije Skendera Kulenovića, možemo zaključiti da je elipsa jedan od bitnih stilističkih postupaka prilikom gradnje stihova. Iako se mogu elidirati različiti rečenični članovi, u stihovima ovoga pjesnika smo primijetili da se najčešće elidira predikat ili dio predikata. Iz primjera je jasno da se uz vokativ i pokazne riječice skoro redovno elidiraju glagoli. Upotrebom ove figure pjesnik je često izbjegavao nepotrebna ponavljanja, ali i uspostavljao specifičan ritam. Elizijom glagola u skoro svim primjerima ritam se usporava, a slika dobija na statičnosti.

Literatura

- Ćorac, Milorad: *Stilistika srpskohrvatskog književnog jezika*, Naučna knjiga, Beograd, 1974.
- Duraković, Enes: *Pjesništvo Skendera Kulenovića*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1983.
- Katnić-Bakaršić, Marina: *Stilistika*, Naučna i univerzitetska knjiga, Sarajevo, 2001.
- Kovačević, Miloš: *Stilistika i gramatika stilskih figura*, 3. dopunjeno i izmijenjeno izdanje, Kantakuzin, Kragujevac, 2000.
- Kulenović, Skender: *Pjesme * Ogledi*, Preporod, Sarajevo, 2006.
- Peco, Asim: „Nad Kulenovićevom poemom posvećenoj majci“, u A. Peco: *Izabrana djela, knj. VI: Jezik književnog teksta, Bibliografija*, Bosansko filološko društvo, Sarajevo, 2007.
- Pranjković, Ivo: „Stilske figure i gramatika“. Dostupno na: www.hrvatskiplus.org. Pristupljeno: 21.04.2015.
- Solar, Milivoj: *Teorija književnosti*, XVI, prerađeno i dopunjeno izdanje, Školska knjiga, Zagreb, 1994.
- Šator, Muhamed: *Jezik i stil Maka Dizdara*, Slovo Gorčina, Stolac, 2013.
- Vešović, Marko: „Predgovor“, u: Skender Kulenović, *Pjesme * Ogledi*, Preporod, Sarajevo, 2006.

ELLIPSIS IN SKENDER KULENOVIĆ'S POETRY

The paper discusses the ellipsis in the poetical works of Skender Kulenović. The way is shown in which the poet used this figure, from his first verses in *Ocvale primule* to his last sonnets published outside collections. The paper points out the expressiveness and consistency of this figure and attempts to determine its function in the poetry of the poet.

Key words: *ellipsis, poetic ellipsis, expressiveness, Skender Kulenović, poetry*